

Zdravlje u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji

Uvod- Od urednika teme (Introduction by editor of the topic)

Vladimir Halauk

Zavod za javno zdravstvo Bjelovarsko-bilogorske županije

Ključne riječi: Slika zdravlja, socijalna i psihosocijalna i fizička okolina, javnozdravstveni prioriteti

Poznato nam je da Bjelovarsko-bilogorska županija ima najljepše kontinentalne trgove u RH, da ima krasna turistička odredišta, da je poznata po kulturnoj i povijesnoj manifestaciji "Terezijana", te napokon da je unazad par godina Županija sa najviše ministara u Vladi. Istovremeno ona diše u javnozdravstvenom ozračju, što ćete uočiti u ovome broju sa raznolikim odabirom Javnozdravstvenih tema napisane razumljivim načinom pisanja. Autori su profesionalni javnozdravstveni djelatnici ali i stručnjaci drugih profila, te napokon dragovoljci koji amaterski rade i daju značajan doprinos unapređenju zdravlja Bjelovarsko-bilogorske županije.

Zdravstveno stanje pučanstva naše županije (**Slika zdravlja i bolesti**) slika je morbiditeta, hospitalizacije te mortaliteta ljudi. Znamo da ocjena zdravlja ne proizlazi iz klasične definicije zdravlja Prof. Dr. B. Kesica, budući da definicija podrazumijeva i vlastitu percepciju osjećaja zdravlja – kvalitetu življenja. Pri tome mislim na treće blagostanje u definiciji zdravlja : **Socijalno blagostanje**. U tom smislu, danas smo svjedoci mnoštvu novih događaja u **socijalnoj i psihosocijalnoj okolini** ljudi koji mijenjaju naše doživljavanje dobrog zdravlja. O promjeni **fizičke okoline** kod nas i u svijetu – da niti ne govorimo! Razmišljanja naše Županijske vlasti nije samo fizičko produljenje života pučanstva nego i unapređenje njegove kvalitete življenja. Dakle, zdravstvena zaštita i zdravlje našega pučanstva ne ovisi samo o radu zdravstvene službe, već ono ovisi još i od gospodarskih i ekoloških pokazatelja. Glede demografskih pokazatelja, ispada da je naša županija malo "starija" u odnosu na cijelu RH. Prema zadnjem popisu iz 2001.godine, naša županija broji 133.084 duša. Od toga broja na predškolsku i školsku populaciju otpada 24% - dok za RH on iznosi 23,75%. Učešće pučanstva starijeg od 65 godina iznosi u našoj županiji 17,5% - dok je on u RH 15,5%. Ukoliko pak analiziramo prirodno kretanje pučanstva, nažalost evidentira se evidentan negativan trend. Konkretno, unazad osam godina imamo svake godine više umrlih nego rođenih za cca 650 duša. Drugim riječima unazad osam godina naša županija broji cca 5400 duša manje – jedan manji grad!

Vjerodostojni pokazatelj **Slike zdravlja i bolesti** temelje se na raznim kvantitativnim zdravstveno-statističkim pokazateljima, ali i na kvalitativnim pokazateljima kao izraz vlastitog osjećaja zdravlja i kvalitete življenja općenito. Jedan od važnih kvantitativnih pokazatelja, a koji je i odraz kvalitete zdravstvene zaštite je mortalitet dojenčadi. On iznosi u našoj županiji unazad deset godina (1999.-2008. g.) u prosjeku 6,15 promila - sa rasponom od 3,5 do 12,5 promila. Vidljivo je da je on nešto niži nego u istom periodu za čitavu RH (6,70 promila).

Na početku smo spomenuli glavne kriterije ocjene zdravstvenog stanja pučanstva. Jedan od njih je i Mortalitet – vodeći uzroci smrti. U tom smislu rang – ljestvica je slična kao i u cijeloj državi – samo su postoci različiti. Tako npr. u 2008.godini od CV bolesti (Bolesti cirkulacijskog sustava) u našoj županiji je umrlo 57% ukupno umrlih. Na drugom mjestu su maligne bolesti (Novotvorenine) sa 24% učešća. Napominjem da je više nego evidentan uzrok smrti maligna bolest unazad 5 godina (od 19% do 24%). Nažalost to je rezultat gore navedenih promjena u socijalnoj i psihosocijalnoj okolini života. Na **nedefinirane uzroke smrti** otpada cca 1% - odraz kvalitete zdravstvene zaštite! Na zarazne i parazitarne bolesti otpada samo 0,5%. Riječ je uglavnom o Tuberkulozi te Tetanusu i Pneumoniji kod starijih ljudi.

Rezimirajući, u našoj županiji uzrok smrti je bolest sa 94% učešća, nasilna smrt sa 5,5% učešća. Nažalost na tzv. Prirodnu ili "fiziološku" smrt otpada samo 0,5%.

Ako pak pogledamo hospitalizaciju – i to sveobuhvatno uzevši sve bolesti i sve dobne skupine, i ovdje su na prvom mjestu Bolesti srčano žilnog sustava sa 17,5% učešća. Pada u oči da kronične nezarazne bolesti su vodeći javnozdravstveni problem, te da su poprimile epidemijski karakter.

Budući se danas zna za njihov "uzrok" – rizične faktore koji se nalaze u nama samima i našoj okolini, **moguće je utjecati na njihovu odgovornost** primarnom i sekundarnom prevencijom. U sustavu zdravstvene zaštite vodeću ulogu u tom smislu imaju Službe za školsku medicinu i Služba za javno zdravstvo pri Zavodima za javno zdravstvo. Osim ovih zdravstvenih profesionalaca, spomenimo još i obitelji, vrtiće te osnovne i srednje škole. Jedan od primarno preventivnih momenata je i osigurati bolje uvjete života i rada te ekonomskog standarda naših građana sa odgovarajućom prehranom, dostupnošću zdravstvene zaštite, smanjenjem stresnih momenata, osiguranjem radnih mjesta. Nažalost ovo je u današnje vrijeme sve teže ostvarivo, pa je to razlog porasta različitih Socijalno-patoloških "bolesti": ovisnosti, delikventnog ponašanja, nasilja. Druga razina prevencije (Sekundarna prevencija) podrazumijeva rano otkrivanje bolesti sa mogućnošću visokog postotka izlječenja. U tom smislu naša županija provodi, i to uspješno, Nacionalne programe za rano otkrivanje raka dojke i debelog crijeva.

Javnozdravstvena mreža zdravstvenih ustanova naše županije poštuje sva četiri **Načela zdravstvene zaštite**: Sveobuhvatnost-kontinuiranost-dostupnost i što je više moguć jedinstveno medicinski pristup bolesniku i građaninu u Primarnoj zdravstvenoj zaštiti. Da bi jedinstveno medicinski pristup bio što etičniji i uspješniji potrebno je više liječnika, a kojih trenutno nedostaje na svim razinama zdravstvene zaštite.

Analizirajući Sliku zdravlja i bolesti, a vodeći računa o veličini i raširenosti zdravstvenih problema, te njihovoj važnosti i težini kliničke slike kao i o mogućim učincima intervencije, izdvojili smo slijedeće Javnozdravstvene prioritete u našoj Županiji : Primarna prevencija kardiovaskularnih bolesti – Prevencija alkoholizma mladih – Alergija na ambroziju – Briga za stare i nemoćne te psihički bolesne starije osobe – Palijativna skrb.

Na kraju, podsjetimo se još jednom na spoznaju u kojemu i kakovome vremenu živimo. U tom kontekstu, sve glasnije i sve češće se govori o **osobnoj odgovornosti** za vlastito zdravlje – a što definirano nalaže članak 3 Zakona o zdravstvenoj zaštiti - kao i o nužnosti očuvanja okoliša. Bez obzira na trenutno stanje vremena u kojem živimo, to je **imperativ** nas danas – a mladih koji dolaze sutra!

Kontakt:

Vladimir Halauk, dr.med, spec.epidemiolog

Služba za epidemiologiju

Zavod za javno zdravstvo Bjelovarsko-bilogorske županije

Bjelovar, Matice hrvatske 15

Tel: 043 247- 201

e-mail: uprava@zzjz-bjelovar.hr